

Verkiezingsprogramma 2026-2030

‘Amsterdam een stad voor iedereen’

Versie in eenvoudige taal (b1)

Inhoudsopgave

Verkiezingsprogramma 2026-2030

‘Amsterdam: Een stad voor iedereen’

1 Amsterdam kan zo veel beter.....	5
2 Onze visie op 2030: Een pamflet.....	11
3 Hoe gaan we daar komen?.....	13
1. Wonen.....	13
2. Toegankelijkheid en mobiliteit.....	14
3. Zorg en welzijn.....	15
4. Jeugd en passend onderwijs.....	16
5. Mentale gezondheid.....	18
6. Verkiezingen.....	19
7. Financiële paragraaf.....	20

1. Amsterdam kan zo veel beter

Veel mensen in Amsterdam kunnen niet goed meedoen in de stad. Vooral mensen met een beperking, chronische ziekte of mentale problemen worden vaak buitengesloten. Ook ouderen en mantelzorgers hebben het moeilijk. Ze krijgen niet altijd de hulp die ze nodig hebben. De gemeente en organisaties houden vaak geen rekening met hen. Dit moet beter. Iedereen moet mee kunnen doen in de stad. Ook als je hulp nodig hebt of beperkt bent.

Amsterdammers in de knel

In Amsterdam heeft 1 op de 3 volwassenen een beperking of chronische ziekte. Meer dan 1 op de 10 jongeren gebruikt jeugdzorg. 1 op de 4 mensen zorgt langdurig voor een naaste. Veel mensen voelen zich somber of eenzaam. In sommige buurten is dit erger, zoals in Zuidoost en Noord. Ook mijdt 1 op de 5 mensen zorg omdat het te duur is. Veel mensen met een beperking voelen zich gediscrimineerd. De cijfers laten zien: er moet echt iets veranderen.

Voorbeelden uit de stad

We spreken veel Amsterdammers. Bijvoorbeeld Ava, Nikki, Teun en Michelle. Ava zit in een rolstoel, Nikki heeft mentale problemen, Teun is ouder en Michelle zorgt voor haar dochter. Zij lopen elke dag tegen problemen aan. Ze kunnen niet makkelijk reizen, gebouwen zijn niet toegankelijk, ze krijgen geen passende hulp of werk, en voelen zich vaak alleen. Dat moet veranderen.

VN-verdrag Handicap

Nederland heeft beloofd zich te houden aan het VN-verdrag Handicap. Maar het gaat niet goed. Gemeenten moeten veel doen, maar krijgen daar te weinig geld en hulp bij. Hierdoor verschillen de regels per stad en is de hulp soms slecht geregeld. Mensen kunnen niet wonen waar ze willen. Kinderen moeten ver reizen naar school. Dat is niet eerlijk. Amsterdam moet dit beter doen.

Amsterdam sluit mensen uit

Niet alle Amsterdammers kunnen goed meedoen. Mensen met een beperking, ziekte, ouderen en mantelzorgers worden vaak buitengesloten. Reizen is voor Ava, die in een rolstoel zit, moeilijk. Liften zijn kapot, bussen rijden niet, of haltes zijn niet toegankelijk. Fietspaden zijn druk en stoepen staan vol obstakels. Ook winkels en restaurants zijn vaak niet goed bereikbaar voor mensen met een beperking.

Voor mensen met mentale problemen zijn er weinig rustige plekken. Veel mensen voelen zich buitengesloten, vooral als ze een licht verstandelijke beperking hebben. Ze willen graag meedoen, maar regels zijn ingewikkeld. Ouderen zoals Teun kunnen steeds moeilijker voor zichzelf zorgen. De stad moet beter rekening houden met verschillende mensen en hun behoeften.

Amsterdam heeft nog geen plek voor iedereen

Amsterdam verandert snel. Er komen meer ouderen en mensen met onbegrepen gedrag. Toch is de stad hier nog niet goed op voorbereid. Veel ouderen wonen in huizen die niet bij hen passen. Jongeren met een beperking vinden geen woning. Er moeten meer huizen komen voor ouderen en mensen met een beperking. Maar dat gebeurt nog te weinig.

Langer thuis wonen is mooi, maar dan moet er wel genoeg hulp zijn. Zoals huishoudelijke hulp, dagbesteding en hulpmiddelen. Dat is nu vaak niet goed geregeld. Goede hulp voorkomt dat mensen in de knel raken. Daarom moet hier juist geld bij, niet vanaf. Iedere Amsterdammer is anders. Daarom moet de gemeente beter luisteren en samen met inwoners beslissingen nemen.

Amsterdammers krijgen geen passende zorg en ondersteuning

De zorg in Amsterdam gaat niet goed. Er zijn veel goede instellingen, maar de wachttijden zijn lang. Onderwijs past vaak niet bij het kind, waardoor kinderen thuis komen te zitten. Er is niet genoeg personeel en geld, dus er worden grenzen gesteld. Mensen moeten vechten voor hun recht op zorg. Michelle is bijvoorbeeld veel tijd kwijt aan het regelen van hulpmiddelen voor haar dochter.

De regels zijn ingewikkeld en niet duidelijk voor mensen die de taal niet goed spreken. Veel geld gaat naar controle en papierwerk, in plaats van naar zorg. Daardoor vertrekken veel zorgmedewerkers. Ook kunnen mensen vaak de zorgkosten niet betalen en vermijden ze zorg. Vooral bij de tandarts gebeurt dit veel. Dat leidt later tot grotere problemen. Amsterdam moet meer geld besteden aan preventie en zorg op maat.

Verkiezingen voor iedereen

Amsterdam moet snel zorgen dat verkiezingen voor iedereen toegankelijk zijn. Vooral mensen met een beperking hebben nu nog te maken met veel obstakels.

Er zijn 2 vormen van kiesrecht:

- **Actief kiesrecht** betekent dat je mag stemmen.
- **Passief kiesrecht** betekent dat je zelf gekozen kunt worden, bijvoorbeeld in de gemeenteraad.

Voor mensen met een beperking is het moeilijker om zelf gekozen te worden. Er zijn in Nederland ongeveer 12.000 volksvertegenwoordigers. Slechts een paar van hen hebben een langdurige beperking. Dat is minder dan 0,5%. Dat moet echt beter.

Niet alleen de gebouwen van de gemeenteraad moeten goed toegankelijk zijn. Ook geld, informatie en steun zijn belangrijk om mee te kunnen doen in de politiek.

Ook stemmen is niet voor iedereen makkelijk. Sommige stemlokalen zijn niet goed bereikbaar voor mensen met een beperking. Amsterdam heeft daar al stappen in gezet, maar er is nog veel werk te doen. Elke Amsterdammer moet kunnen stemmen. De overheid moet daarbij helpen.

Op naar 2030

Met dit verkiezingsprogramma willen we oplossingen bieden voor de problemen in de stad. We geloven in de kracht van de mensen in Amsterdam. Iedereen moet mee kunnen doen. Het maakt niet uit hoe oud je bent, waar je vandaan komt of of je een beperking hebt.

Dit programma is geen vast plan, maar een uitnodiging aan politici. Zij mogen bedenken hoe de toekomst eruitziet. Maar wij zeggen: doe dat niet zonder de mensen zelf. Praat met inwoners. Ook met mensen die je normaal niet hoort.

Wij vragen de politici om goed na te denken over de toekomst van Amsterdam. Wat is uw plan voor jongeren, ouderen en mensen die extra hulp nodig hebben? Gaat u met hen in gesprek om uw ideeën te verbeteren?

Wij helpen op weg met ons toekomstbeeld, ideeën en een overzicht van wat dat kost. Zo maken we samen een Amsterdam waar in 2030 iedereen mee kan doen.

2. Onze visie op 2030: Een pamflet

In 2030 is Amsterdam een stad waar iedereen zich welkom voelt. Een stad zonder uitsluiting of discriminatie. Iedereen mag en kan overal komen: lopend, met een rolstoel, met de fiets of met het openbaar vervoer.

Amsterdam is er voor iedereen, ook voor mensen met een chronische ziekte of beperking. Mensen leven samen, helpen elkaar en ontmoeten elkaar in de speeltuin, op school of in de stad. Alle drempels zijn weggehaald, zodat iedereen echt kan meedoen.

- In 2030 vieren we elk jaar **Handicap Pride** om meer aandacht te geven aan mensen met een beperking.
- De openbare ruimte, gebouwen, scholen en voorzieningen zijn dan **voor iedereen toegankelijk**.
- Mensen met een beperking hebben een **persoonlijk mobiliteitsbudget** om zelf te kiezen hoe ze willen reizen.
- Er is een **afsprake met bedrijven** (Convenant Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen) zodat ook zij zorgen voor meer toegankelijkheid.

Iedereen hoort erbij – in de buurt en in het beleid van de stad. In elke buurt zijn er genoeg woningen die passen bij ouderen en mensen met een beperking. Deze woningen zijn goed bereikbaar met een rollator, rolstoel, fiets of het openbaar vervoer.

De gemeente maakt plannen **samen met mensen die zelf ervaring hebben met een beperking of zorg**. Elk stadsdeel heeft een eigen plan om ervoor te zorgen dat niemand wordt buitengesloten.

- In 2030 worden alle plannen van de gemeente gemaakt **samen met ervaringsdeskundigen**.
- Elk stadsdeel voert een **inclusieplan** uit en controleert of dat goed gaat.
- Er zijn genoeg woningen die speciaal zijn aangepast voor mensen met een chronische ziekte of beperking.

Iedereen krijgt passende hulp

In 2030 krijgen Amsterdammers de hulp die ze nodig hebben. Als je hulp vraagt, word je gezien als mens – niet als een nummer.

De zorg is goed geregeld. Er zijn geen lange wachttijden, geen lastige regels of ingewikkelde formulieren. Mensen hoeven niet steeds opnieuw te bewijzen dat ze hulp nodig hebben. Jongeren krijgen goed onderwijs dat bij hen past. Mantelzorgers krijgen steun.

De gemeente investeert evenveel in het voorkomen van problemen (**preventie**) als in zorg.

- In 2030 zijn alle regels voor zorg en ondersteuning **duidelijk en makkelijk te begrijpen**. Er is aandacht voor vertrouwen en persoonlijke hulp.
- Er zijn geen wachttijden meer. Iedereen – jong en oud – krijgt de zorg en ondersteuning die nodig is.
- De gemeente kijkt vooruit: wat hebben jongeren, gezinnen en anderen nodig om problemen te voorkomen? Dat noemen we een **preventieve en gezamenlijke aanpak**.

3. Hoe gaan we daar komen?

1. Wonen

In 2030 zijn er genoeg woningen die passen bij mensen met een chronische ziekte of beperking. Een goede woning is de basis om mee te kunnen doen in de samenleving.

Daarvoor is het nodig dat de gemeente duidelijke afspraken maakt. De gemeente moet goed samenwerken met woningcorporaties, projectontwikkelaars, belangenorganisaties en zorgaanbieders.

Wat moet er gebeuren?

1.1 Maak extra afspraken met woningcorporaties en verhuurders. Bouw en verhuur speciale woningen, zoals:

- Seniorenwoningen.
- Rolstoelwoningen.
- Woningen voor mantelzorgers.
- Woningen waar jong en oud samen kunnen wonen.
- Woningen met zorg of begeleiding.

1.2 *Bouw genoeg woningen voor ouderen.*

Minstens 30% van alle nieuwe huizen moet geschikt zijn voor ouderen.

In buurten met veel winkels en voorzieningen zelfs 40%.

1.3 *Bouw elk jaar minstens 50 nieuwe rolstoelwoningen.*

Er zijn nu te weinig en dat is een probleem, vooral door de vergrijzing.

1.4 *Maak een uitzondering op de kostendelersnorm.*

Als mensen tijdelijk samenwonen voor zorg of hulp, mogen ze daar geen geld voor verliezen.

1.5 *Gebruik bij nieuwbouw altijd de **Leidraad Toegankelijk Bouwen**.*

Zo zorg je dat gebouwen vanaf het begin goed zijn voor mensen met lichamelijke, zintuiglijke of psychische beperkingen.

1.6 *Maak het makkelijker voor mantelzorgers om bij hun naaste in te wonen.*

Als die persoon overlijdt, moet de mantelzorger in dat huis kunnen blijven wonen als hij of zij dat wil.

1.7 *Bied woningaanpassingen op maat aan.*

Combineer dat met verduurzaming, zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen.

1.8 Haal geen aanpassingen uit huizen die vrijkomen.

Geef deze woningen een speciaal label, zodat ze blijven meetellen als toegankelijke woning.

1.9 Maak afspraken met verhuurders over het verbeteren van bestaande woningen.

Pas huizen aan in gebouwen waar veel ouderen wonen, zodat zij er langer kunnen blijven wonen.

2. Toegankelijkheid en mobiliteit

In 2030 kan iedereen zich veilig en zelfstandig bewegen in Amsterdam.

Veel mensen vinden het nu nog te druk of onveilig in de stad. Ze zijn bang dat ze hun bestemming niet kunnen bereiken.

Het openbaar vervoer werkt nog niet goed voor mensen met een beperking.

Er zijn te veel overstappen, liften zijn kapot en sommige haltes zijn niet goed bereikbaar. Daar wordt aan gewerkt, maar er moet meer en sneller gebeuren.

Vooraf voor voetgangers, mensen met dementie, mensen met een beperking of chronische ziekte en mensen die prikkels moeilijk verwerken (neurodivergent).

Wat gaan we doen?

*2.1 Ieder jaar organiseren we **Handicap Pride**.*

Dat is een feest en campagne om te laten zien dat iedereen mee moet kunnen doen, ook mensen met een beperking of ziekte.

*2.2 De **openbare ruimte** (zoals straten en pleinen) is van iedereen.*

De stad moet zorgen dat die plekken ook goed te gebruiken zijn voor mensen die lopen, rijden of rust nodig hebben.

*2.3 Start een proef in een drukke buurt: **Radicale Toegankelijkheid**.*

Daar zijn dan een paar weken lang extra mensen aanwezig, zoals fietscoaches en handhavers. Zij letten op verkeerd geparkeerde fietsen, overvolle stoepen en andere obstakels. Ook praten ze met bewoners en ondernemers om bewustzijn en betrokkenheid te vergroten.

*2.4 Zorg dat belangrijke voorzieningen binnen **500 meter** te bereiken zijn voor mensen met een rollator.*

Denk aan: bushaltes, bankjes, winkels, zorg, sport, groen en buurtteams.

*2.5 Geef mensen een **persoonlijk mobiliteitsbudget**.*

Zo kunnen zij zelf kiezen hoe ze reizen. Het aanvullend openbaar vervoer past namelijk niet altijd bij iedereen. Soms hebben mensen meerdere hulpmiddelen nodig om goed te kunnen meedoen.

*2.6 Maak in drukke delen van de stad **Rustige Routes**.*

Daar rijd je rustiger met de fiets of auto, zodat iedereen zich veilig voelt op straat.

*2.7 Zorg dat er op belangrijke plekken **minstens twee liften** zijn.*

Als één lift stuk gaat, is er altijd nog een andere. Liften moeten binnen 2 uur worden gerepareerd.

*2.8 In Amsterdam is nu maar één **Changing Places Toilet**.*

Dat is een speciale liggende toilet- en verzorgingsruimte voor mensen met een ernstige beperking. Er moeten er meer bij komen, vooral op belangrijke plekken zoals gemeentegebouwen.

2.8 De gemeente moet zelf het goede voorbeeld geven.

Zorg dat er in elk stadsdeelkantoor én in de Stopera een **Changing Places Toilet** komt. Dat is een speciale toilet- en verzorgingsruimte voor mensen met een ernstige beperking.

*2.9 Maak voor elk stadsdeel een **inclusieplan**.*

Dat plan moet passen bij wat de buurt nodig heeft. Let daarbij op dingen zoals:

- Obstakels weghalen op straat.
- Goed onderhoud en toezicht.
- Meer bewustwording.
- Geld en ruimte voor mensen met ervaringskennis uit de buurt.

Controleer ook of deze plannen echt worden uitgevoerd.

*2.10 Maak speciale **parkeerplekken voor aangepaste fietsen** dicht bij de ingang van gebouwen.*

Sommige mensen met een beperking kunnen goed fietsen, maar niet ver lopen.

2.11 Mensen doen ook mee in winkels, supermarkten en restaurants.

Spreek daarom als gemeente met bedrijven af dat ook zij zorgen voor goede **toegankelijkheid en inclusie**. Bijvoorbeeld door:

- Personeel te trainen.
- De winkel of zaak beter toegankelijk te maken.
- Aandacht te hebben voor mensen die extra hulp nodig hebben.

Maak hiervoor een **keurmerk**, zodat bedrijven worden beloond als ze het goed doen.

3. Zorg en welzijn

In 2023 kregen 67.000 Amsterdammers hulp via de **Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)**. Dat aantal groeit de komende jaren, vooral omdat er steeds meer ouderen zijn. De zorg is daar nu nog niet goed op voorbereid.

Er zijn veel problemen:

- Wachtlijsten zijn lang.
- Regels zijn ingewikkeld.
- Er is te weinig geld.
- Er is niet genoeg personeel.

Daardoor krijgen mensen niet altijd de hulp die ze nodig hebben. Ouderen krijgen vaker hulp, maar mensen met andere zorgvragen mogen daar niet de dupe van worden.

Het beleid gaat nu vaak uit van **wantrouwen**.

Mensen moeten steeds bewijzen dat ze hulp nodig hebben.

Dat moet anders: de zorg moet **menselijker** worden.

Niet het systeem, maar de mens moet centraal staan.

In 2030 moet elke Amsterdammer de juiste zorg en ondersteuning krijgen.

Wat moet er gebeuren?

*3.1 Betrek **ervaringsdeskundigen** (mensen die zelf zorg nodig hebben of geven) bij het maken van beleid.*

Vraag hen ook om te kijken of het beleid goed werkt in de praktijk. Hun ervaringen helpen om dingen te verbeteren.

3.2 Verminder onnodige regels en papierwerk.

Laat **vertrouwen en maatwerk** het uitgangspunt zijn. Geef mensen hulp die écht past bij hun situatie.

*3.3 Maak een verschil tussen ouderen en mensen met een **levenslange en brede beperking**.*

Mensen met zo'n beperking hebben vaak meerdere vormen van hulp nodig.

Zorg voor een aparte aanpak die goed past bij hun dagelijks leven.

*3.4 Denk niet alleen aan hulp op maat, maar ook aan **oplossingen voor groepen ouderen**.*

Bijvoorbeeld: samen trapliften regelen, of gedeelde scootmobielen aanbieden.

*3.5 Zorg dat alle brieven, formulieren en aanvraagprocedures **in duidelijke taal (B1)** zijn.*

Iedereen moet goed kunnen begrijpen wat er staat en zelf een aanvraag kunnen doen.

3.6 Niet iedereen is digitaal vaardig.

Zorg dus ook voor hulp via **de telefoon of fysieke afspraken**, naast digitale oplossingen.

*3.7 Veel **mantelzorgers** krijgen nog geen hulp.*

Let extra op jonge mantelzorgers (0–13 jaar), tieners, mensen uit minderheidsgroepen en **brusjes** (broertjes/zusjes van een kind met veel zorg nodig).

*3.8 Breid de **gemeentelijke zorgverzekering** uit.*

Zorg dat mondzorg, fysiotherapie en ergotherapie ook vergoed worden.

Zo blijft zorg betaalbaar voor mensen met een laag inkomen.

*3.9 Verhoog het geld voor de **Wmo** structureel met 20%.*

Schaf de **budgetgrenzen** af, zodat iedereen hulp krijgt die dat nodig heeft en wachtlijsten verdwijnen.

*3.10 Investeer in **meer spreekuren met onafhankelijke cliëntondersteuners**, liefst in de buurt.*

Zo krijgen Amsterdammers sneller hulp en hoeft niemand te wachten of te verdwalen in het systeem.

4. Jeugd en passend onderwijs

In 2030 moet elk kind een plek op school hebben. Ook kinderen met een **moeilijke of complexe hulpvraag**.

Nu zit 11% van de jongeren in de jeugdzorg. Daarnaast zitten zeker 222 jongeren thuis, omdat het onderwijs niet bij hen past.

Kinderen hebben niet alleen **leerplicht**, maar vooral **recht op goed onderwijs**. Daarom moet het passend onderwijs beter worden. De jeugdhulp moet goed aansluiten bij wat het kind én het gezin nodig hebben.

Vooroordelen en uitsluiting hebben veel invloed op jongeren. Ze gaan anders denken over zichzelf, over anderen en over hun plek in de wereld. Daarom is **bewustwording** heel belangrijk, zeker bij jongeren.

Wat moet er gebeuren?

*4.1 Maak de overstap van **jeugdhulp (tot 18 jaar)** naar **volwassenenhulp (Wmo)** makkelijker.*

Begin daar al eerder mee, zodat jongeren goed worden voorbereid.

*4.2 Vertel jongeren waarom **inclusie** belangrijk is.*

Ook jongeren met een (onzichtbare) beperking horen erbij. Goede voorbeelden zijn er al, zoals **Paarse Vrijdag** op scholen voor LHBTQIA+-jongeren.

4.3 Zorg dat *alle scholen, schoolpleinen en speeltuinen toegankelijk zijn.*

Geen enkel kind mag worden geweigerd omdat het gebouw niet goed bereikbaar is. De gemeente moet duidelijke regels maken voor de toegankelijkheid van (nieuwe) scholen.

4.4 Zet het *belang van het kind altijd voorop.*

Kijk ook wat het hele gezin nodig heeft. Laat verschillende soorten hulp beter samenwerken, zoals:

- Passend onderwijs.
- Jeugdhulp.
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).
- Participatiewet
- Zorgverzekering.

Professionals moeten beseffen dat **kind en ouders bij elkaar horen**.

4.5 Geef kinderen en gezinnen hulp op maat.

Wat heeft het kind écht nodig? Wat heeft het gezin nodig om het kind goed te kunnen helpen?

4.6 De *GGD moet onafhankelijk kunnen controleren of organisaties goed werken, net als de Ombudsman en de Rekenkamer Amsterdam - Zaanstad.*

Zorg dat dit goed is geregeld.

4.7 Breid het *leerlingsteunpunt* uit, zodat ook individuele vragen van jongeren worden opgepakt.

Stel extra geld beschikbaar voor **jeugdcliëntondersteuning**.

4.8 Zorg voor *mentaal en fysiek veilige scholen.*

Leerlingen moeten zich fijn en veilig voelen op school, ook in hun hoofd.

4.9 Schaf *budgetplafonds* af en werk aan kortere wachttijden.

Kinderen die veel zorg nodig hebben, moeten niet buiten het reguliere onderwijs vallen.

4.10 Werk als gemeente samen met scholen om ervoor te zorgen dat *elk kind echt passend onderwijs krijgt.*

5. Mentale gezondheid

In Amsterdam wonen veel verschillende mensen met **mentale problemen** of **psychische beperkingen**. Dit gaat bijvoorbeeld om mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB), psychische klachten (GGZ), of mensen die soms **onbegrepen gedrag** laten zien.

De groep mensen met onbegrepen gedrag wordt steeds groter. Maar de hulp die er is, past vaak niet bij wat zij nodig hebben. Er zijn lange wachttijden voor hulp en te weinig plekken om begeleid te wonen.

We zien steeds vaker meldingen van onbegrepen gedrag. Politie en hulpverleners weten niet altijd goed hoe ze moeten reageren. Dat komt ook door **angst en vooroordelen** over psychische problemen. Dat maakt het moeilijker om goede hulp te geven.

Het gaat niet alleen om mensen met zware psychische problemen. Ook jongeren, daklozen en ouderen met bijvoorbeeld **dementie** kunnen op een dag onbegrepen gedrag vertonen. Daarom moeten **alle Amsterdammers** meedoen om dit goed aan te pakken.

Wat moet er gebeuren?

*5.1 Schaf **budgetplafonds** af en zorg dat mensen sneller hulp krijgen.*

Geef mensen op de wachtlijst alvast **tijdelijke ondersteuning** zodat hun problemen niet erger worden.

*5.2 Voorkom **stigmatisering** (vooroordelen over mensen met mentale problemen).*

Zorg voor een grote campagne die mensen leert wat mentale gezondheid is en hoe ze kunnen omgaan met onbegrepen gedrag (ook bij dementie). Leer ook scholen, zorgverleners, beleidsmakers én inwoners hoe zij hiermee kunnen omgaan.

*5.3 Zorg dat de **GGZ en verslavingszorg** beter samenwerken.*

Mensen moeten niet van het kastje naar de muur gestuurd worden. Zorgverleners moeten goed overleggen en samen werken.

*5.4 Maak **onzichtbare beperkingen** herkenbaar en bespreekbaar.*

Bijvoorbeeld met het **Hidden Disabilities Sunflower-symbool** en een campagne die uitlegt wat het betekent.

*5.5 Regel meer **prikkelarme momenten** op plekken zoals buurthuizen, supermarkten, bioscopen en theaters.*

Zo kunnen mensen die gevoelig zijn voor prikkels – zoals mensen met autisme of dementie – rustig hun dingen doen. Werk hiervoor samen met bedrijven en organisaties.

*5.6 Begin al vroeg met **voorlichting over mentale gezondheid** op basisscholen.*

Praat met scholen over hoe ze kinderen kunnen helpen om mentaal sterk te worden.

5. Mentale gezondheid

*5.7 Zorg dat alle hulpverleners een **verplichte training** krijgen over hoe je goed omgaat met mensen die onbegrepen gedrag laten zien.*

Dit geldt bijvoorbeeld voor politie, de GGD en andere mensen die op straat werken. Laat ook scholen lesmateriaal ontwikkelen over mentale gezondheid. Zo worden kinderen van jongs af aan sterker en leren ze beter omgaan met moeilijke gevoelens.

6. Verkiezingen

Iedere Amsterdammer moet mee kunnen doen aan verkiezingen. Dat betekent: kunnen **stemmen** én jezelf verkiesbaar kunnen stellen. Maar dat is nu nog niet voor iedereen mogelijk.

Volgens de Rekenkamer Amsterdam is maar 1 op de 5 stembureaus goed toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking. Veel mensen moeten ver lopen of reizen om te kunnen stemmen.

Ook buiten het stemlokaal zijn er obstakels, bijvoorbeeld in het stadhuis. Dat zijn soms fysieke problemen (zoals trappen), maar ook sociale of financiële drempels. Daarom moeten niet alleen de gemeente, maar ook de Rijksoverheid en politieke partijen in actie komen.

Wat moet er gebeuren?

*6.1 Zorg dat **alle stemlokalen beter bereikbaar en toegankelijk** worden.*

Voer de aanbevelingen van de Rekenkamer op tijd uit.

*6.2 Mensen met een lichamelijke beperking **mogen hulp krijgen in het stemhokje**.*

Leden van het stembureau moeten dit weten en goed begeleiden.

*6.3 **Nodig mensen met een beperking uit om te werken in het stembureau.***

Zij begrijpen goed wat andere mensen nodig hebben en kunnen extra goed helpen.

*6.4 In de **gemeenteraad en stadsdeelcommissies** zitten nu nog te weinig mensen met een beperking of chronische ziekte.*

Zorg dat deze plekken **sociaal en fysiek toegankelijker** worden, zodat meer mensen mee kunnen doen.

6.5 Er zijn nog steeds veel drempels voor mensen met een beperking om actief te worden in de politiek.

Die drempels kunnen **fysiek, sociaal of financieel** zijn. Politieke partijen moeten onderzoeken wat deze mensen nodig hebben en hun **communicatie, activiteiten en locaties** daarop aanpassen.

7. Geld voor een inclusieve stad

Om van Amsterdam een stad te maken waar **iedereen mee kan doen**, is geld nodig. Sommige kosten zijn **eenmalig**, bijvoorbeeld voor een nieuwe lift of campagne. Andere kosten komen **elk jaar terug**, zoals hulp aan mensen of meer personeel.

In deze paragraaf geven we een schatting van wat onze plannen kosten. We kijken naar alle onderwerpen die in dit programma staan.

- **Eenmalige kosten (incidenteel):** 48,6 miljoen euro.
- **Jaarlijkse kosten (structureel):** 124,35 miljoen euro.
- De jaarlijkse begroting van Amsterdam is ongeveer 7 miljard euro.

Hieronder staan de kosten per onderwerp.

1. Wonen

We willen meer geschikte huizen bouwen en aanpassen voor ouderen en mensen met een beperking.

- Bouw rolstoelwoningen: 1,25 miljoen per jaar.
- Woningaanpassingen voor 1000 huizen per jaar: 8 miljoen per jaar.

✦ **Totaal wonen:**

Structureel (elk jaar): 9,25 miljoen euro

Eenmalig: geen

2. Toegankelijkheid en mobiliteit

We maken de stad beter bereikbaar en toegankelijk, ook met rustiger routes en speciale toiletten.

- Toegankelijk maken van openbare ruimte: 10 miljoen (eenmalig).
- Liften op belangrijke plekken: 30 miljoen (eenmalig).
- Changing Places Toiletten: 0,6 miljoen (eenmalig).
- Inclusieplannen per stadsdeel: 8 miljoen per jaar.

✦ **Totaal toegankelijkheid en mobiliteit:**

Structureel: 8 miljoen per jaar

Eenmalig: 40,6 miljoen euro

3. Zorg en welzijn

We willen betere en snellere hulp voor Amsterdammers die zorg nodig hebben.

- Opleiding ambtenaren in eenvoudige taal: 1 miljoen (eenmalig).
- Meer steun voor mantelzorgers: 3,5 miljoen per jaar.
- Zorgverzekering uitbreiden voor mensen met laag inkomen: 33,6 miljoen per jaar.
- Extra geld voor Wmo (bijv. hulp in huis): 56 miljoen per jaar.
- Meer cliëntondersteuning in de wijk: 2 miljoen per jaar.

✦ Totaal zorg en welzijn:

Structureel: 95,1 miljoen euro

Eenmalig: 1 miljoen euro

4. Jeugd en onderwijs

We willen dat alle kinderen, ook met een beperking, goed onderwijs krijgen.

- Campagne voor bewustwording: 1 miljoen per jaar.
- Aanpassing van speeltuinen: 1 miljoen (eenmalig).
- Uitbreiding leerlingsteunpunt: 5 miljoen per jaar.
- Geen budgetplafonds meer voor kinderen met veel zorg: 2 miljoen per jaar.

✦ Totaal jeugd en onderwijs:

Structureel: 8 miljoen euro

Eenmalig: 1 miljoen euro

5. Mentale gezondheid

We willen betere hulp voor mensen met mentale problemen of onbegrepen gedrag.

- Tijdelijke zorg voor mensen op een wachtlijst: 4 miljoen per jaar.
- Campagne voor bewustwording: 0,5 miljoen (eenmalig).
- Campagne Hidden Disabilities Sunflower: 0,5 miljoen (eenmalig).
- Lesmateriaal voor scholen: 1 miljoen (eenmalig).

✦ **Totaal mentale gezondheid:**

Structureel: 4 miljoen euro

Eenmalig: 2 miljoen euro

6. Verkiezingen

We zorgen dat iedereen kan stemmen en meedoen aan de politiek.

- Toegankelijk maken van stemlokalen: 1 miljoen (eenmalig).
- Verbetering toegang tot gemeenteraad en stadsdeelraden: 3 miljoen (eenmalig).

✦ **Totaal verkiezingen:**

Structureel: geen extra kosten

Eenmalig: 4 miljoen euro

Samenvatting kosten:

- **Structurele kosten (elk jaar):** 124,35 miljoen euro
- **Eenmalige kosten:** 48,6 miljoen euro